3-a Jaro. N-o 112 APERAS SEMAJNE 18. Novembro 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktanto: E. LANTY 14, Avenue de Corbéra, Paris-XII	Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, Rue Boyer, Paris-XX	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig O 27

EN SOCIALISMA SOCIO EKZISTOS LA INDIVIDUA PROPRAĴRAJTO

La ĉi-suba traduko estas ĉerpita el libro de Anatol Frans: « Sur la Pierre Blanche » (Sur la Blanka Ŝtono, alude al dialogo de Plato en kiu Kritias rakontas pri mirinda, sonĝe vidita lando). La aŭtoro paroligas homon, kiu dormis dum tri jarcentoj kaj, vekiĝinte en ne plu kapitalisme regata socio, devas peti klarigojn pri ĉio nova.

★

...Moren tre koncize klarigis al mi la principojn de la moderna socio.

— Ĝi staras, li diris, sur tuta senigo de individua propraĵo.

— Ĉu tion vi povas toleri?

— Kial do, tio estus netolerebla? En la pasinta tempo, en Eŭropo, la Ŝtato kolektis impostojn. Ĝi disponis proprajn subtenrimedojn. Nun oni povas same diri, ke ĝi posedas ĉion kaj ne posedas ion. Prave oni ankaŭ povas diri, ke estas ni, kiuj posedas ĉion, ĉar la Ŝtato ne estas diferenca de ni: ĝi estas nur la reprezentanto de l' kolektivo.

— Sed, mi demandis, ĉu do vi nenion propre posedas, nenion, eĉ ne la telerojn en kiuj kuŝas viaj manĝaĵoj, ne eĉ liton, littukkojn, vestojn?

Ĉe tia demando, Moren ridetis.

— Vi estas pli naiva ol mi supozis. Kiel? ĉu do vi imagas, ke ni ne posedas propre niajn meblojn? Kian opinion vi do havas pri niaj gustoj, pri niaj instinktoj, pri niaj bezonoj kaj nia vivmaniero? Ĉu do vi konsideras nin kiel monakojn, kiel oni diris en la pasinta tempo, kiel homojn senigitajn je ĉia individua karaktero kaj ne kapablajn doni propran trajton al tio, kio ĉirkaŭas ilin? Vi eraras, vi eraras, amiko. Ni propre posedas la objektojn, destinitajn por nia uzado kaj plaĉo, kaj ni pli ŝatas ilin ol la burĝoj de la pasinta epoko, ĉar nia gusto estas pli delikata kaj nia sento pri la formoj estas pli forta. Ĉiuj niaj K-doj, kiuj estas iomete delikatigitaj, posedas artajn objektojn, kiujn ili ĵaluze konservas. Ŝerono havas hejme pentraĵojn, kiuj ege ĝojigas ŝin kaj tre ĉagrenita ŝi estus, se la Federacia Komitato diskutus pri tio ĉu ili estas aŭ ne ŝia propraĵo.

...La individua propraĵrajto, kiun ni forigis, rilatas nur al la produktrimedoj, al la grundo, kanaloj, vojoj, minejoj, materialoj, ilaro ktp. Ĝi ne rilatas la propraĵrajton je lampo aŭ brakseĝo. Kion ni forigis, tio estas la ebleco por ĉiu individuo aŭ aro da individuoj rabi la rezultaĵon de l' laboro; ĝi ne estas la natura kaj senpeka posedo de amataj aĵoj, kiuj ĉirkaŭas nin.

...La socialisma socio, daŭrigis Moren, ne nur diferencas je la kapitalisma socio en tio, ke en la unua ĉiuj laboras. En la antaŭa epoko la nenion-farantoj estis multnombraj; tamen ili estis la malplimulto. Nia socio ĉefe diferencas je la antaŭa en tio, ke en ĉi-lasta, la laboro ne estis kunordigita kaj ke estis fabrikataj multaj senutilaj objektoj. La laboristoj produktis sen ordo, sen metodo, sen interkonsento. Estis en la urboj multege da oficistoj, da administrantoj, da negocistoj, da komizoj, kiuj faris neproduktan laboron. Estis soldatoj. La rezultaĵo de la laboro estis malĝuste disdonata. La impostoj kaj tarifoj, anstataŭ bonefiki, plimalbonigis la staton de l' aferoj. Ĉiuj domaĝis. La produktado kaj la konsumado estas nun akurate aranĝitaj. Fine nia socio diferencas je la malnova en tio, ke ni profitas la utilojn de la maŝino, kies uzado dum la kapitalisma socio estis ofte malbonfara por la laboristoj.

Mi demandis kiel estis eble starigi socion, konsistantan nur el laboruloj.

Moren rimarkigis al mi, ke la natura emo de l' homo por la laboro estas ĝenerala kaj ke tio estas unu el la esencaj karakteroj de la raso.

— En la barbaraj tempoj kaj ĝis la fino de l' antaŭa epoko, la aristokratoj kaj riĉuloj montris preferon por la manlaboro. Ili malmulte ekzercadis sian intelekton, kaj nur en esceptaj okazoj. Ili konstante emis al tiaj okupoj, kiaj estas ĉasado kaj milito, por kiuj la korpo partoprenas pli ol la intelekto. Ili rajdis, kondukis veturilojn, skermis, pafis. Oni do povas diri, ke ili manlabo-

ris. Ilia laboro estis senfrukta aŭ malutila, tial ke antaŭjuĝo malpermesis al ili ĉian utilan aŭ bonfaran laboron kaj ankaŭ ĉar, tiutempe, la utila laboro estis farata en malnoblegaj kaj abomenigaj kondiĉoj. Ne estis tre malfacile, rehonoriginte la laboron, redoni laboremon al ĉiuj. La homoj de la barbaraj epokoj fieris teni sabron aŭ pafilon. La hodiaŭaj homoj fieras manuzi fosilon aŭ martelon. Ekzistas en la homo fundo, kiu ne multe ŝanĝiĝas...

Malgraŭ la malpermeso de l' aŭtoro tradukis el la franca
EŬTRAPEL.

La vivkondiĉoj en Bournemoutha-distrikto

Bournemouth estas la apudmara banloko en suda Anglio, kie lastan septembron okazis la Kongreso de la Britiaj Metiunuiĝoj (T.U.C).

Laŭ la popolkalkulo farita en 1921 j., la loĝantaro sumis je 91, 761 personoj el kiuj 35, 450 estis virseksaj, kaj 56, 311 virinaj.

La nombro da enloĝantoj kiuj havas rajton voĉdoni por la parlamento estas 41,038; ili estas plejparte konservativuloj, kiel montras la rezultato de la lasta baloto en 1924 j. Tiam la konservativula kandidato ricevis 20,620 voĉojn; la socialista nur 7.735.

Nur iom pli ol 1.000 personoj pagas nuntempe kotizon al la Laborista Partio.

La urbo ampleksas pli ol 2.590 hektarojn, kaj ekzistas pli ol 18.500 domoj. La suma areo de la publikaj parkoj kaj plezurĝardenoj superas 357 hektarojn.

Post la mondmilito la urĝa bezono de domoj por la laboristaro necesigis alprenon de magistrata loĝeja skemo, laŭ kiu oni konstruis 206 domojn kaj 20 unuetaĝejojn. La domoj konstruiĝis plejparte du- aŭ kvarope (kunigite), kaj ĉiu havas po tri aŭ kvar dormoĉambroj, kaj banĉambro.

La jena tabelo analizas la skemon;

					Semajna lupago (dol.)	Nombro
Domoj	pare	konstruitaj,	3	dormĉ.	3.00	130
»	»	»	4	»	3.36	6
»	kvarope	»	3	»	3.00	60
»	aparte	»	4	»	3.72	4
»	»	»	3	»	3.36	6
Unuetaĝejoj	kvarope	»	2	»	2.52	20
						226

Luigante la domojn je tiuj prezoj la urbestraro konstatas deficiton de ·66 dol. po ĉiu domo; tio devas esti saldata per urbimpostoj.

Ekzistas nenia industrio en la urbo krom la provizumado por vizitantoj, libertempuloj, kaj domkonstruado. Do, la ĉefaj metioj estas butikistoj, komizoj, oficistoj, tramistoj kaj domkonstrulaboristoj.

En Bournemouth nun estas proksimume 30 apartaj branĉoj de metiunuiĝoj, kiuj plejparte filiiĝis kun la urba metikonsilantaro (Trades Council).

Per la jenaj oficialaj ciferoj, kolektitaj de K-do W. C. Giles, domkonstrulaboristo, kies helpon mi petis por verki ĉi artikolon, oni informiĝos pri la nutraĵprezoj, kaj pri la salajro de konstrulaboristo dum pluraj jaroj.

Nutraĵoj por kvinana familio.

		1898	1912	1917	1922	1926
1 kgrm.	butero	·56	·60	1·24	·88	·76
1 »	lardo	·30	·44	·88	1·04	·80
1 »	bovaĵo	·18	·26	·64	·52	·40
·5 »	fromaĝo	·14	·18	·32	·24	·24
·5 »	riboj	·08	·08	·28	·16	·16
12	ovoj	·18	·40	·80	·44	·78
2 kgrm.	faruno	·10	·12	·32	·20	·22
2·5 »	konfitaĵo	·30	·36	·58	·78	·54
·5 »	porkograso	·12	·16	·32	·20	·20
1 »	ŝafaĵo	·18	·24	·68	·28	·48
1 »	porkaĵo	·28	·36	·80	·64	·68
1 »	sukero	·16	·22	·52	·52	·28
·375 »	teo	·24	·26	·52	·46	·48
·125 »	kakao	·10	·08	·14	·10	·12
	Sume dolaroj	2·94	3·74	8·02	6·46	6·12

Meza lupago nun por 6-ĉambra domo estas 4·32 ĝis 4·80 dol. Antaŭmilite 2·16 dol.

Prezoj de botoj kaj vestaĵoj en 1926 j. superas tiujn de la montrita periodo per 40%.

Kalkulante la jenajn salajrojn de domkonstru-laboristo oni allasis 6% por tempo perdita pro malbona vetero. (6% estas oficiala meznombro por tutjaro).

Semajna salajro de konstrulaboristo.

1898j.	(55 1/2 horoj)	7·76	dolaroj
1912j.	(55 1/2 horoj)	8·32	»
1917j.	(55 1/2 horoj)	10·36	»
1922j.	(45 horoj)	13·64	»
1926j.	(45 horoj)	14·88	»

K-do Giles opinias, ke la kondiĉoj iom pliboniĝis laŭ mono kaj horoj.

Magistrataj dungitoj nun ricevas meze 12·60 dol. posemajne, kaj tramistoj 15 dol.

En la urbo, 14-10-26, estis 1757 senlaboruloj, pliiĝo de 90 super la nombro por antaŭa semajno.

Pri la Ĝenerala Strikego.

Estis «ruĝa» tago kiam la alvoko de la T. U. C. por ĝenerala striko venis al la laboristaro en ĉi burĝeca distrikto. La loka kompare juna movado frontis nekonatan situacion kun neprovita organizo. La respondo superis ĉian atendon. Tuj Centra Strikkomitato stariĝis kaj ricevis entuziasman subtenon. La striko unuigis la diversajn laboristojn pli ol io alia antaŭe. Kiam la striko finiĝis, kelkaj puniĝis per eksoficigo, ĉefe tramistoj; 27 ankoraŭ ricevas senlaborulan subvencion. (La tramistoj estas pagataj de la urbkonsilantaro).

Sed la tramista unuiĝo atendas esti denove 100% organizata post tri monatoj. Kelkaj membroj eksiĝis post la fiaska ĉesigo de la striko.

Nun, en ĉi urbo, oni apenaŭ konscias laŭ aspekto de la stratoj ktp. ke la ministoj staras sole kaj brave batalas por ni. Se ili ricevos malvenkon la nuna reakcia registaro faros ĉion eblan por detrui la laboristan sindikatmovadon.

Verkis H. STAY (2978).

KIAL?

En nacilingva gazetaro mi legis, ke en Sovetio estas ellaborita alfabeto por ciganoj kaj verkita por tio rusaj literoj. Kial sovetianoj mem, propagandante internaciecon, ne uzis por tio latinan, internacian alfabeton? Ŝajnas ke ankaŭ kelkaj aliaj malgrandaj nacioj tie, ekuzante simplan alfabeton, por tio prenis la rusan. Ĉu ne estas en tio rusa naciisma influo? Ĉu iu sovetiano povas klarigi ĉi aferon?

J. VAHTKERL.

Minacanta krizo
en Francio

La krizo venas certe. Nenio povas malebligi ĝin. De ĉiuj vidpunktoj montriĝas, ke la venonta vintro estos terura por la laboristoj.

Ĉu oni provos bonstarigi la frankon — mi diras «provos», ĉar fari tion, estas tute alia afero — aŭ ne, oni ne povas malebligi grandan senlaborecon, kiu en kelkaj industrioj tre verŝajne daŭros tre longe.

Jam nun sin montras simptomoj kaj antaŭsignoj de l' krizo. Baldaŭ ili estos klare videblaj por ĉiuj.

Pro l' altigo de l' procentoj de 6 al 7 1/2 la kaŝa krizo nun iĝis malkaŝa. Ĉi altigo kaŭzis senpere limigon de l' kredito, kiu siaflanke efikis sur la komercon kaj industrion. Kelkaj firmoj jam sentis tion en siaj kasoj; la provizado je krudaĵoj estas malpligrandigita kaj oni jam antaŭvidas bankrotojn. Nur la solidaj entreprenoj, kiuj disponas gravajn rimedojn, daŭros. Ĉiuj ceteraj malaperos tiom rapide, kiom ili venis.

La provoj de l' stabiligo parte efikos malordige je l' produktado kaj kelktempe nuligos la eksportpremion.

El tio rezultas sendube pliakriĝo de l' produktadlimigo, kiu jam ekzistas kaj certe pligrandiĝos pro nevola enmagazenigo de kelkaj varoj kaj la agado de l' spekulado.

La diferenco inter salajroj kaj vivkostoj kiu senĉese daŭras kaj kreskas, ankaŭ ludas gravan rolon. La el tio rezultanta ne sufiĉa konsumado certe pli bone efikos el la famaj dekretoj pri konsumlimigo flanke de l' registaro. Ĉu ĉi efikoj, kiuj senpere kaŭzos pligrandiĝon de l' produktado, devigos la industriulojn kaj firmojn al amasigo de iliaj provizoj?

Tiel kuniĝos la ekstera kaj la interna krizoj. La fermo de ĉiuj ĉi merkatoj aŭ la malfortiĝo de l' konjunkturo de ili, devigos multajn firmojn al fermo aŭ limigo.

Por la laboristoj tio signifas senlaborecon.

Ĉi daŭra prezaltiĝo en la lando kaj la algustiĝo al la mondprezoj malgraŭ la frankplialtiĝo, sekvigos ne volan limigon de l' kon-

sumado. Ĉi limigo altiĝos samgrade kiel la internaj montroj proksimiĝos al la mondkurzo. Okazos gravaj reagoj, kiam la en- kaj eksterlandaj prezoj estos la samaj. La senlaboreco tiom pligrandiĝos, kiom la salajroj, kiuj hodiaŭ apenaŭ atingas 60 % de la salajroj de l' jaro 1914, staros sub la kostoj de l' vivtenado.

Tio sufiĉos por kaŭzi pezan senlaborecan krizon.

Specialan signifon ricevas la krizo per tio, ke la entreprenistoj estas enkondukintaj tro grandan aron da eksterlandaj kaj koloniaj laboristoj, kiuj same kiel la francaj laboristoj bezonas laboron por povi ekzisti.

La entreprenistoj tute ne domaĝos pro ĉi krizo. Ili antaŭvidis ĝin, kaj bonege pretigis sin; ili uzos ĉi bonegan okazon por tute kateni la agadforton de la laboristaro. Ili jam kalkulas kaj spekulas — kaj ne senkaŭze — pri la malsato, por elliverigi la laboristojn al si. Strikojn la entreprenistoj respondos per lokaŭtoj. Estas sendube, ke ili plenuzos ĉi favorajn por si cirkonstancojn por altrudi al la laboristoj la labor- kaj salajrkondiĉojn, kiuj plaĉas al ili, ne konsiderante la mizeron de la laboristaj familioj.

Do, la tempo urĝegas; ĉar en la fono de ĉiuj krizoj grimacas la malica kaj groteska vizaĝo de l' faŝismo, kiu celadas profiti el la socialaj ekskuoj, ekpreni la potencon kaj ĝeneraligi sian registaran sistemon per helpo de l' angla financistaro, kiu jam nun per forpreno de l' bezonaj kreditoj okazigas malfunkciojn en la industrio, por havigi al si la merkatojn...

PIERRE BESNARD.

El « Le Libertaire » (La Liberecano) Paris, elĉerpita el la esp. gazetservo de I. L. A.

La Svedia Polico Armas

La policestro el Stockholm, sinjoro Harlemon, aĉetis du mitralilojn por direkti ilin kontraŭ laboristojn.

Ĉar li ne rajtas aĉeti tiajn ilojn per mono asignita por la polico, li estis admonata, klarigi per kia mono kaj por kia celo li aĉetis la mitralilojn. Komence la policestro ne konsentis klarigi, sed fine li estis devigata tion fari. Li pretekstas, ke li per la mitraliloj volis defendi la urbon kontraŭ atakoj de la komunistoj, kiuj je antaŭe fiksita tago intencis okupi ĝin. De kie la policestro ricevis la monon, tion li ne perfidis, sed li deklaris, ke la mono jam de longe restis je la dispono de la polico.

Sed la por la policestro tiom timinda revolucio ne okazis; la svedaj komunistoj ankoraŭ ne entreprenis la renverson de la burĝa socio, kaj tio ja devus trankviligi la policestron. Nun oni povus supozi, ke li fariĝis viktimo de terura inkubo aŭ de malica provokisto.

Fakto estas, ke la polico kaŝe armas sin kontraŭ la laboristaj organizoj kaj kune kun faŝist- kaj strikrompistaj bandoj ĝi intencas ataki la laboristojn, kiam ili estos devigataj batali por siaj rajtoj.

La tuta sveda presorganaro de la laboristoj kaj la laboristaj organizoj akre protestis kontraŭ ĉi ago de la policestro. La klaskonscia laboristaro postulas, ke li estu eksigata el sia ofico kaj la komunistoj eĉ sendis delegitaron al la ministro de la sociaj aferoj; sed la ministro deklaris, ke li nenion intencas entrepreni kontraŭ la policestro.

Do, en t. n. demokratia socion la polico rajtas aĉeti terurajn armilojn, kun la intenco uzi ilin kontraŭ gelaboristoj, kaj la burĝ-demokratia registaro kunsentas ĉi fiagon...

Ĉiu laboristo eltiru mem la konsekvencon el tia konstato.

994.

Sciigoj el Norvegio

Gelaborista libertempo.

Laŭ ĵus farita statistiko pri la somera libertempo de 121,095 norvegaj gelaboristoj en diversaj industrioj, rajtas:

Gelaboristoj	ricevi	*Libertempon*
33	malpli ol	6 tagojn
2,141	—	6 —
56,949	—	8 —
2,622	de 1 ĝis 2 semajnojn	
55,917	malpli ol	12 tagojn
1,619	pli ol 2 semajnojn	
1,814	(interkonsento malestas)	

Norvega karbindustrio.

Pro la brita karbminista striko, karbomanko minacas Norvegion. Kelkaj fabrikoj kaj malgrandaj vaporŝipoj jam komencis hejti per ligno. Ĉe *Svalbard* (vidu N-on 101 de SENNACIULO) la lando ja havas proprajn karbminejojn, sed pro la glacio la insularo de oktobro ĝis junio estas izolata. Oni opinias, ke se la eksportado povus okazi tutjare, la tieaj karbminejoj povus havigi karbon sufiĉan por tuta Norvegio. Kaj nun la registaro havigis grandan glacirompan ŝipon por konstante teni vojon tra la mara glacio.

Voĉdono pro brando.

La 18-an de oktobro okazis tutlanda baloto por decidi, ĉu la ĝisnuna malpermeso de brando daŭros aŭ ne. Okazis ega agitado por kaj kontraŭ. Eĉ la pastraro partiĝis; ambaŭ partoj pruvante per la biblio, ke ilia vidpunkto estas la sole ĝusta. La rezulto estis, ke voĉdonis *por* la malpermeso proksimume 400,000 kaj *kontraŭ* proks. 500,000. La estonto eble ne montros grandan diferencon rilate al la nuna sobremo, ĉar oni ĉiam povis aĉeti tiom da vino kaj alkohola biero kiom oni deziris. La voĉdono koncernis nur la brandon.

La horo.

De la 15-a de majo venontjare la norvegaj fervojoj uzados la horajn nombrojn 1 ĝis 24, kiujn nuntempe uzadas nur la telegrafejoj. Certe tio estas interesa decido rilate al internaciaj interrilatoj.

6971.

★

El Britio

El proksimume 700 kandidatoj por la ĵus pasintaj balotoj por elekto de magistratoj, la Laborista Partio trafis 153 sukcesojn en Anglio kaj Kimrio kaj 47 en Skotlando. Tio estas rekorda venko kaj esperplena antaŭsigno por malvenko de la registaro Baldvina. Evidentiĝis la kondamno al la registara sinteno rilate al la karbminista lokaŭto, la malaltigo de la malriĉula subvencio kaj de la edukada elspezo, la neprovizo per lueblaj loĝejoj, la minaco kontraŭ la leĝrajtoj de la laborista sindikataro, la diktatoreco, kiu en West Ham kaj Chesterstreet anstataŭis la elektitajn malriĉulzorgantojn per registaraj oficistoj, ĉar, laŭ la ministro por sano (!), tiuj zorgantoj tro multe pagis al la malriĉuloj.

★

Formiĝis sub la gvidado de *Alfred Mond* giganta ĥemia trusto kun kapitalo de 56.000.000 anglaj funtoj. Temas pri ĝia kunligo kun germanaj trustoj. Jen trafa ekzemplo de internacieco.

★

La sindikato konstruista decidis kolekti po 6 pencoj por ĉiu ano ĉiusemajne ĝis la fino de la lokaŭto, por helpi al la karbministaro. Speciala kongreso de la sindikataro decidis starigi imposton po 1 penco potage. Ankoraŭ la ministoj staras firme kiel roko. Spite malsato nur kvinono el ili reiris labori.

488.

Letero el Bulgario

Depost la perforta forigo de la Stambuliskija registaro, la vivkondiĉoj de la bulgara laboristaro tre ege kaj daŭre plimalboniĝas. La nuna registaro traktas la laboristojn kruele. La malnovaj laboristaj sindikatoj estas detruitaj kaj malpermesitaj. Suksesa batalo por pli bonaj vivkondiĉoj preskaŭ ne estas ebla.

Antaŭ unu jaro la kapitalistoj plimalaltigis la salajrojn je 30-40 %. Samtempe estis fermataj multaj laborejoj kaj maldungataj iliaj laboristoj. La senlaboruloj restis sen iu ajn helpo aŭ subteno. Nunjare la entreprenantoj ree malaltigis la salajrojn.

Antaŭ la nuna malaltigo, la salajroj por viroj estis ĝenerale 100-160 lev., virinoj ricevis 50-80 lev. kaj la infanoj, kiuj estas okupataj en la tabakkulturejoj, 30-45 lev. potage. La nuna salajro estas: por tre malgranda parto da viroj 90 lev., sed la plej granda parto nur ricevas 75-82 lev. La salajro de la virinoj estas malaltigita ĝis 40-60 lev. kaj tiu de la infanoj 15-30 lev. por tuttaga laboro. Ministoj eĉ nur ricevas salajron de 40-75 lev.

Kontraste al tio, la prezoj de la vivnecesajoj ĉiutage plialtiĝas. Antaŭ unu jaro, pano kostis 5-6 lev., nun kostas nigra pano 8-9 lev. kaj blanka 12 lev. po kilogramo. Klgr. da porkviando kostas 50-60 lev. Unu ovo kostas tri lev., klgr. da terpomoj 6 lv., klgr. da rizo 30-40 lev., sukero po klgr. 28-38 lev. kaj fromaĝo 50 lev. Pri aĉeto de vestajoj la-

boristoj eĉ ne povas pensi. Mezkvalita virvestaĵo ne estas havebla malplikoste ol por 2000-2500 lev., virina vestaĵo kostas 1000-1900 lev. Paro da virinaj ŝuoj kostas 350-450 lev., viraj ŝuoj 500-600 lev.

Hejtligno preskaŭ estas luksaĵo por laboristoj, kubametro kostas 350-450 lev. Dum vintro la laboristoj aĉetas la lignon pokilograme.

La vivcirkonstancoj estas tiel teruraj por la laboristaro, ke granda parto tute malesperas. Ne estas ia radio de espero videbla sur la horizonto por la bulgara laboristaro. Kuraĝuloj kiuj provas ree starigi sindikatojn klasbatalemajn, por plibonigi la sorton de la laboristoj, estas persekutataj, batestataj kaj mortigataj. Antaŭ unu semajno, membro de la centra komitato de la sendependaj sindikatoj sukcesis aranĝi laboristkunvenon en *Varna* ; post la kunveno li estis arestata kaj batata tiel longe kaj forte ke li mortis. Tiel, vidante nenian eblecon plibonigi sian sorton, la laboristoj, malriĉuloj amase ne scias alian rimedon ol la morton. Ne estas vivinda por ili la vivo, kaj preferinda fini la suferojn per memmortigo. Amase okazas tiaj, eĉ malgrandaj infanoj sin pendigas aŭ alimaniere ĉesigas sian vivon.

Ne povas ekzisti pli forta akuzo, pli bona pruvo por la kondamnindeco kaj barbareco de la nuna reganta sistemo en Bulgario ol tiuj memmortigoj de infanoj. Z

El Mongolio

1. Transporto en Mongolio plejparte okazas per ĉevaloj kaj kameloj. Progresema registaro de Mongolio decidis en nuna jaro monopoligi la transporton. Depost la 10-a de junio ĉiuj privataj transportentreprenoj fariĝis regnaj.

2. Inter Siberio kaj 3 urboj de Mongolio (Ulan Bator, Ustj-Kjahto kaj Troickosavsk) funkcias jam aerpoŝto. La afranko de korespondaĵoj estas kiel per fervojpoŝto plus 15 kopekoj por ĉiuj 20 gramoj da leterpezo kaj 1 1/2 rublo por ĉiu kilogramo da sendaĵo (1 amer. dolaro : 1 rublo 94 kopekoj).

3. La 26-an de septembro en ĉefurbo de Mongolio Ulan Bator (mongole ĉi nomo signifas : ruĝa fortulo) estis malfermata la kvina kongreso de Popol-revolucia Partio de Mongolio. Delegitoj venis el plej « ursaj » malproksimaj anguloj de Mongolio.

Domba Dorĝi (prezidanto de Centra Komitato de l' partio) raportis pri internacia stato de Mongolio. Li atentigis la delegitaron pri danĝera ekvigliĝo de reakciaj elementoj en nuna sendependa Mongolio, kaŭzita de lastaj sukcesoj de reakcio en Ĉinio. Revolucia popola armeo de Ĉinio forlasis najbaran ĉeliman regionon de Urbo Kalgan kaj anstataŭ ĝi venis soldataro de reakcia Ĉjan dzo Lin, kiu povas helpi al eksigitaj feŭduloj de Mongolio. La kongreso estis salutita de mongolia registaro, de popol-revolucia armeo, de revolucia junularunio de Mongolio, de Komintern kaj de reprezentanto de USSR K-do Nikiforov.

La Kongreso estis malfermata per kanto de Internacio. MAKSIM KRJUKOV.

Pri New-York'aj vivkondiĉoj

Jam depost dudektri jaroj mi loĝas en Usono. En mia nuna okupo mi ricevas salajron de 100 dolaroj pomonate.

Senlaborecon mi jam ofte povis sperti, unufoje eĉ dum pli ol naŭ monatoj. Mia nuna loĝejo troviĝas en Ridgewood Brooklyn, urbparto de New-York, kiu estas relative kvieta kaj pura. La domo en kiu mi loĝas, estas loĝata de ses familioj. Mia loĝejo konsistas el ses ejoj kun kune ok fenestroj, nome loĝĉambro, du dormoĉambroj, unu manĝoĉambro, kuirejo kaj banĉambro. La monata lupago por ĉi loĝejo estas 35 dolaroj.

Por kilogramo da pano oni devas pagi sep cendojn, bovviando kostas po kilogramo 23-50 cendojn, tri kilogramoj da terpomoj dek cendojn, unu piro kostas du cendojn. Sufiĉe bonaj ŝuoj kostas proksimume kvin dolarojn. Veturado per la fervojo kostas po kilometro tri cendojn...

JOH. ESPERANTO.

1825, Putman ave. Brooklyn, N. Y., U.S.A.

Sukcesoj de kultura laboro en Sovetio

Mi citas el la lasta parolado de K-do Tomskij, okazinta la 30-an de Oktobro ĉe la XV-a konferenco de Tutsovetia Komunista Partio :

En la komenco de 1921-a jaro ni havis tiajn sindikatojn, en kiuj inter la membroj estis 65 % da analfabetoj, kiel en la sindikato de nutraĵistoj ; en la sindikato de komunumlaboristoj estis 50 % da analfabetoj, ĉe lignaĵistoj, 50 % ; ĉe agrikulturaj laboristoj, 80 % ; ĉe ministoj, ĝis 50 %.

En 1926 jaro (1-a de aprilo) ni havas jenajn ciferojn : ĉe komunumlaboristoj restis 4 % da analfabetoj ; ĉe lignaĵistoj, 6.5 % ; ĉe agrikulturaj laboristoj, 18,4 % ; ĉe metalistoj, 2 % ; ĉe kemiistoj, 6 % ; ĉe ledistoj, 6.3 % ; ĉe transportistoj, 10 %. Ĉe la ministoj la senalfabeteco ne estas likvidita nur ĉe sezona laboristoj, kiuj laboras nur dum somere, revenante poste al la vilaĝoj.

Pli ol io ajn parolas tiuj ciferoj pri la grandega kultura laboro, efektivigata en Sovetio. *1516.*

Bona sperto en kolektiva laboro

La verko de Prof. Hartwig, prezidanto de la proleta ateista internacio : « La Kosmopolita Ideo », estas fintradukita kaj redaktita kompare al la germana teksto. La manuskriptoj troviĝas nun ĉe K-do *Elsudo* por kompletigo kaj fina prilaboro. Nia provo de *kolektiva* laborado bone sukcesis. Al mia alvoko, sin anoncis 16 Gek-doj *diverslandaj*, kio sufiĉe montras grandan intereson pri fundamenta verko, bazinta materi-historie nian sennaciecan ideologion. Nur al 8 gek-doj ni povis doni traduklaboron, modele plenu mitan ; sed grandan dankon al *ĉiuj* anoncintoj. Ni esperas, ke la verko aperos komence de la proksima jaro.

Sekretario de la tradukkom.
H. MURAVKIN *(Berlin)*.

El faŝista sindikato

Certe multaj SAT-anoj scivolas pri la labormetodoj de faŝistaj organizoj. Nur malmultaj ja havas la eblecon konatiĝi kun ili. Tre severaj kaj ruzaj estas la faŝistoj, koncerne al siaj internaj aferoj. Malgraŭ tio ekzistas ankoraŭ pli ruzaj homoj, kiuj eĉ kelkfoje staras en la unuaj vicoj de la ĉekoslovaka faŝista movado...

En kunvenon, ĉu membran ĉu konfidan, estas neeble enpenetri. Ĉe la eniro oni severe postulas legitimilon. Grandamase oni akceptas novajn membrojn, precipe senlaborulojn, ĉar al ili donas la sindikato laboron. Sed atentege oni observas ĉiun fingromovon de novakceptito. Ĉie kaj ĉiam li estas dum tri monatoj kontrolata de jam konfidindaj membroj. La novakceptito rajtas jam partopreni membrokunvenon. Tie ekzistas plej bona okazo observi lin. Legitimilon li ankoraŭ ne havas, ĝin li nur ricevas post tri monatoj. Ni rigardu foje tian kunvenon. Ĉe la eniro de la kunvenejo staras aro da « nigraĉemizuloj » ; en la poŝo ili havas ian nigraĵon ; dum ili demandas pri la legitimilo, la novulo, sen ke li scias tion, krom la provizoran invitilon ankaŭ ricevas per la fingro nigran stampon sur la vestaĵon. Tiamaniere signite li sidiĝas ĉe iu tablo, jam de malproksime ĉiu vera nigraĉemizulo ekkonas la novulon. Dum la tuta daŭro de la kunveno estas observataj ĉiu movo kaj konduto ĝenerale. Tiamaniere estas facile konkludi, ĉu la varbito estas fidinda aŭ ne. Multaj venas en la faŝistajn vicojn pro scivolemo, sed ili ne longe estas toleraj.

Pri la membroj oni nur povas diri, ke inter ili troviĝas ĉiaspecaj « grandsinjoroj » : fabrikposedantoj, direktoroj, juĝistoj, bankistoj, ktp. Tre afablaj estas ili kun la laboristaj membroj. La kaŭzo por ni ja estas klara. La devo de tiuj fabrikposedantoj kaj ceteraj estas neakcepti aliajn laboristojn ol faŝiste organizitajn. Multaj aliĝintaj laboristoj jam ricevis laboron — almenaŭ strikromplaboron. Por tio ili poste ricevas ĝustan salajron, nome batojn de la strikantoj.

Amase ankaŭ troviĝas policspionoj en la faŝistaj vicoj. Sed nature ne kiel malamikoj, male ili estas la plej bonaj faŝistoj, kiuj gardas la faŝistan membraron, ĉie antaŭ la revolucia laboristaro. En la membrokunvenoj oni insultas la prezidanton de la respubliko, interdume perbuŝe forigas lin kaj aliajn malŝatatulojn. Neniu ŝtata organo persekutas la faŝistojn kaj eĉ la « ŝtatdefenda leĝo » por ili estas senvalora. Ili ja defendas la ŝtaton kontraŭ la bolŝevika revolucio. Generalo Gajda, kiu volis vendi Ĉekoslovakion, por atingi karieron bonan, tre estas ŝatata de la faŝistoj. Per la fakto, ke laboristo, ne ano de la faŝista sindikato, vane serĉas laboron, la faŝistoj tiele devigas la laboristojn por ne mortmalsati aliĝi al ilia sindikato. La labordonantoj konstante maldungas laboristojn pro « labormanko » kaj anstataŭigas la maldungatojn per faŝiste organizitaj laboristoj.

Travivaĵoj de Laboristo veturanta al Sovetio

UEA-ano helpas aresti SAT-anon

Invitite de amiko el Sovetio, mi ekveturis, pasintan marton, el Salzburg por iri tra Balkanon al Kaŭkazio. Alveninte ĉe la jugoslava limo en Dravograd, juna serba policoficisto esploris min kaj traserĉis mian dorsosakon. Poste li stampis mian pasporton kaj mi povis vidi, ke li alskribis serblingvan rimarkon. Scivole pri la senco de la skribaĵo. mi poste petis iun en gastejo traduki ĝin al mi. Kaj li tradukis: « Atentu, suspekta kiel bolŝevika agento ». La personoj kiuj aŭskultis la tradukon, ekrigardis min, kvazaŭ mi estus sendito de l' diablo. Atinginte Zagreb, mi vizitis UEA-delegiton, S-ron Maruzzi, en lia oficejo; tie troviĝis samtempe jam du esperantistoj el la sama urbo. Ĉe ilia deziro mi montris mian pasporton. La unua s-ro donis ĝin kun multsignifa rigardo al la alia. Ili ne diris, kio mirigas ilin. Sed mi jam sciis la kaŭzon kaj diris al ili, ke mi ne estas komunista spiono kaj ke mi vojaĝas Rusion por labori. Ankaŭ ili esprimis la opinion, ke la surpasporta rimarko povas kaŭzi al mi malagrablaĵojn; sed mi sekvis mian planon kaj veturis Beogradon. Post kelktaga restado en la jugoslava ĉefurbo, mi denove veturis pluen kun la intenco veni al Caribrod apud la bulgara limo. Kiam la vagonaro preterpasis Niŝon, ĝendarmo alproksimiĝis al mia sidloko kaj postulis mian pasporton. Post rigardado, li ĝin enpoŝigis, dirante al mi, ke mi ĝin rericevos ĉe la finstacio. Mi protestis, sed vane. Ankoraŭ dum la veturado venis al mi juna viro. Li alparolis min montrante sur mian pasporton, kiun li tenis en la manoj. Unue li provis komprenigi sin per germanlingvosimilaj vortoj, sed mi ne povis kompreni. Mi devas diri, ke jam, kiam tiu homo alpaŝis kun mia pasporto, mi ĉagrenis, sed vidinte du esperanto-insignojn sur lia vestaĵo, mi trankviliĝis. Fine li ankaŭ ekvidis mian stelon kaj salutis min kiel « samideano ». Bedaŭrinde mi devis konstati, ke tiu ĉi sinjoro kun du esperanto-insignoj ne povis paroli korekte tutan frazon en nia lingvo. Li sciigis al mi, ke mia pasporto ne estas ĝusta, krom tio li parolis ion pri jugoslava vizo; pli mi ne povis kompreni. Ankoraŭ li senkulpigis sin, ke li ne pli bone scipovas esperanton. Li oficas en ministrejo por internaj aferoj en Beograd kaj montrante al mi sian membrokarton mi eklegis: Illiĉ, fervojpolicisto, Beograd. Kunpreninte mian pasporton, li diris, ke mi ĝin ricevos ĉe la celo. Elvagoniĝinte, la ĝendarmo kondukis min al la limpolica komisaro. En la oficejo la ĝendarmo tuj malfermis la bluzon, kiun mi havis sur la korpo, kaj traserĉis min. Poste mi devis demeti la ŝuojn kaj ŝtrumpojn kaj oni malplenigis mian dorsosakon.

Ĉio estis traserĉata kaj la « suspektaĵoj » flankenmititaj. Montriĝis serba metallaboristunuiĝa gazeto, rus- kaj esperantlingve skribita deklaro, ke mi estas invitata al Sovetio, membrokarto de SAT kaj Jarlibro, ambaŭ lastajn aĵojn ili ne sufiĉe atentis. Apud la tablo kun gravega mieno parolis la « samideano » kun la komisaro.

Ĉiujn miajn aĵojn kaj monon forlasante, kondukis min ĝendarmo dumnokte al la ĉefpolicejo. Tie mi estis enŝlosita en malhela karcero. Per alumeto, kiun mi povis kaŝi, mi lumigis la internon, sur la planko kuŝis jam homo, hungaro. Per kelkaj hungaraj vortoj, kiujn mi sciis, ni interparolis kaj ni iĝis baldaŭ amikoj. Sen kovriloj ni devis kuŝi sur la planko. Kvar tagojn mi pasigis tiele; funto da pano kaj kruĉo da akvo estis ĉio, kion oni donis al ni.

Dum du tagoj mi estis esplorata, sloveno tradukis al la komisaro, kiu min nomis bolŝevika agento kaj spiono. Miaj libroj ktp. kuŝis senorde sur la tablo. Mian defendon kaj senkulpigon oni ne atentis. Ianokte venis policisto, vekis min kaj alian enkarceriĝiton. La ĝendarmo ligis per ĉeno mian dekstran manon al la maldekstra de la macedono. Ŝarĝinte la pafilon kaj surmetinte sur ĝin la bajoneton, li kondukis nin tra la multtruaj strataĉoj al la stacidomo. Ĉe la stacidomo estis multaj persojnoj, kiuj nin scivoleme rigardis. Proksimume 28-jara viro demandis min en bona esperanto, ĉu mi estas ano de SAT kaj kiel mi pensas pri ĉi organizo. Malkonfidiĝinte kontraŭ nekonatuloj, mi donis neprecizajn respondojn. Sed ĉi homo havis simpatian aspekton kaj laŭ mia deziro li sidiĝis en la vagono vizaĝe de mi. La ĝendarmo estis preninta aliflankan lokon kaj atenteme observis nin. Mi ne eraris, mia renkontitulo estis fakte SAT-ano. Intence li elprenis libreton kaj foliumis. Mi povis ekvidi la verdan membrokarton de nia Asocio. Nun ni povis trankvile interparoli. Li rakontis al mi, ke li veturas al Niŝ kaj ke li volis labori en Sofio, sed ne trovis laboron. Sur la gazeto « Bulgara Esperantisto » li skribis sian nomon kaj adreson kaj intencante doni ĝin al mi, venis la ĝendarmo, prenis ĝin el la manoj de la K-do kaj ordonis al li okupi alian sidlokon.

Neniam mi forgesos la vojaĝon kun tiu ĉi bona K-do. Li ege bedaŭris, ke li ne povis helpi al mi. Rigardante lin, mi povis rimarki kiel li penis esti sian koleron 1). Ne estis eble dum la elvagoniĝo adiaŭi nin.

Nun oni kondukis nin al la polica prefekto kaj malliberigis nin en fortikaĵo. Sur ia muro mi povis legi esperanta alvokon de SAT-ano. Masonisto, kiu riparis la murojn, donacis al mi manĝaĵojn, cigaredojn ktp. tra la ferkradoj. Al li mi ankaŭ transdonis jarlibron kaj membrokarton de SAT, kaj la sindikatan membrokarton, ĉar mi timis, ke oni en Beograd pli zorgeme esploros min. Saman tagon oni denove ligis min kaj kun policisto mi veturis Beogradon. Tie mi denove estis enkarcerigata. Deknaŭ tagojn mi vivis en ĉi infero. Tage kaj nokte brilis elektraj lampoj. La malgranda ejo estis okupata de 21 personoj kaj multaj malagrablaj insektoj. La aero estis malbona, oni ŝvitis. Por dormi mi preferis kuŝi sur la ŝtonplanko. Sur la malvasta ligna kuŝejo kuŝis kunpremite multaj aliaj. Ankaŭ tie, kiel en la aliaj karceroj ni nur vivis per pano kaj akvo. Havi paperon aŭ gazeton estis malpermesata. Oni batis min kelkfoje, kaj hodiaŭ mi ankoraŭ ne scias pro kio. Kriegoj de la batitoj kaŭzis al mi ofte sendormaj noktoj. Denove kondukata al la komisaro, mi ree estis insultata kaj minacata ricevi pro mia spioneco duonjaran malliberigon. Post kelkaj tagoj, vespere ni estis fortransportataj al la aŭstria limo kaj tie liberigitaj.

Alian vojon mi serĉis por veturi al Sovetio kaj sukcesis veni Leningradon.

H. HOFFMANN.

1) Mi petas la K-don, se li eble legos ĉi tiujn liniojn, ke li bonvolu skribi al mi per adreso de SAT-Administracio.

Faktoj kaj Komentoj

La sankta proprajrajto.

Kalkuloj elmontris, ke la perdo, okazigita de la haltigo de britia karb-produktado, proksimas duoblon de la sumo necesa por aĉeti la minejojn kaj maŝinaron kaj pagi la impostojn de la ter-posedantoj. S-ro R. Horne parlamentano konservativa, ĉe Ĉambro de Komerco, Newcastle (Njukasl), profetis pluan impostaron por la sekvonta jaro, kiam plene estos sentata la efiko de la haltigo. La nunaj prezoj por karbo estas tre altaj kaj altiĝas; respondante en Parlamento al iu demando, la Sekretario de Minejoj diris, ke por kontroli la prezojn, necesas multkosta kaj ĝena organizo, do, ke la Registaro ne emas fari tian kontrolon.

Estas ja multe pli facila kontroli la paroladojn de A. J. Cook.

★

Rimedoj por konvertigo.

« La materia profito estas ĝenerale la unua logilo uzata de la Providenco por allogi tiujn homojn (Tonkinanoj). Ofte ili ja estas tre malriĉaj kaj ili esperas helpmonon, kampon, bovinon, virbovon aŭ, ankaŭ subtenon dum maljustaj procesoj, kiujn avidegemaj luigantoj iniciatas kontraŭ ili. La misiisto, kompatante la materian kaj spiritan malfortecon de tiuj malfeliĉuloj, evitas, ke ne preterpasu la okazo lerte enŝoviĝi en ilia amikeco por ilin alkonduki transe al la Dimastro, kiu ilin atendas... Altiritaj per la materiala flanko, tiuj bonuloj studas la religion kaj konvinke konvertiĝas.»

Tiun naivan konfeson publikigis « Espero Katolika » (okt. 1926) en raporto pri misioj en Tonkino. Ĉia komento superfluas, tamen estas malfacile sin deteni rimarkigi, ke la « dimastro », kiu laŭdire estas ĉiopova, uzas ne tre noblajn rimedojn por altiri al si la konvertiĝontojn.

★

Kontraŭmilita Kunvenego en Berlino.

En la ĉambrego de la berlina « Konigstadtisches » gimnazio aranĝis la anarkista junularo de Berlin kontraŭmilitan kunvenegon. Post prezento de muzikaĵo, la prezidanto de la kunveno avertis, ke oni ne fidu al la pacfanfaronoj en Ĝenevo, aludadte la kruelaĵojn faritajn de anglaj militŝipistoj en Ĉinio. Per eldiroj kaj poemoj de homoj el

ĉiuj tempoj (*) kaj popoloj oni montris, ke ĉiam ekzistis en ĉiu popolo antipatio kontraŭ la milito, ties teruroj kaj konsekvencoj.

Pindus (244 jaroj antaŭ Kristo) rilate al la milito diris: « kiu konas ĝin el sperto, tiu ĝin abomenas ». — Sophokles: « ne por malami sed por la amo ni ekzistas ». — Aristophanes ne nur teorie rifuzis militi sed li ankaŭ postulis kontraŭagadi la militon. Estas karakterize, ke la grekoj dediĉis templon al ĉiuj eblaj dioj, sed ne al la militdio. Horaz, kiu estis soldato, sincere konfesis, ke li partoprenis nur unu batalon kaj el tiu ĉi forkuris ĉar li opiniis, ke estas puninda mortigi homojn. Ke en Ĉinio ĉiam estis antipatio kontraŭ la milito, tion pruvas Laotse, Mykius k.a. Ankaŭ en Germanio jam dum la 30-jara milito ekestis voĉoj kontraŭ la milito. Fr. Sogaŭ kaj Herder protestis kontraŭ la popolmortigado. Tre karakteriza estas eldiro de « Frederiko la Granda » al amiko, montrante al la soldatoj: « Ĉi tiuj soldatoj estas egaj malamikoj de mi, ke ili ne kontraŭbatalas min, nur kaŭzas la prusa disciplino. » Atesto el konscia buŝo, ke ne militsopiro tenas la soldatojn, sed kruela devigo.

Esp-igis H. Keller.

(*) Estas tre interesa la konstato, ke malgraŭ la ekzisto de pacifistoj en ĉiuj epokoj, tamen okazadis militoj. Kredeble la kaŭzo estas, ke daŭris — kaj bedaŭrinde ankoraŭ daŭras — ekzisti la militkaŭzoj: la kapitalismo kaj la patriotisma ideologio. — *Red.*

Iom pri Scienco

La fotografita stomako.

Ĉe la scienca kongreso pri asimilado en Berlin, D-ro Elsner sciigis, ke li sukcesis fotografi la stomakon de viva homo. Ĝis nun oni nur povis radioskope fotografi la konturojn de ĝi. Elsner konstruis rigidan tubon, kiu estas enigata tra la buŝo en la stomakon. Ĉe la fino de la tubo troviĝas eta fotoaparato kun 7 filmoj ŝanĝeblaj per mekanismo. El ekstere oni lumigas la stomakon kaj por ke ĝi disfaldiĝu, oni enpremas aeron. Tiel oni sukcesas havigi mozaikan bildon, tre gravan por la medicino.

« Kontraŭnaturajoj » en Siberio.

En « S-ulo », N-o 80, aperis noto laŭ kiu « spite ĉiuj naturaj leĝoj » la granda rivero *Angara* vintre glaciiĝas ĉe la fundo.

Kontraŭnaturaĵoj ne ekzistas. Ili nur estas ŝajnaj, ĉar aŭ la leĝo ne estas sufiĉe universala aŭ oni forgesas, fortojn, aliigantaj la atendatan laŭleĝan rezulton. Tiel estas rilate al la lasta, nome oni forgesis, prikonsideri, ke la akvo estas *fluanta*, kaj obeas al *komplikaj flu- kaj kvirloleĝoj*. En senflua akvo okazas glaciiĝo *nur* de *supre*, ĉar la akvo ĉe 0° C. (glaciiĝa punkto) estas malpli densa, do malpli peza ol ĉe 4° C. (punkto de la pleja akvodenseco). La supra akvo malvarmiĝinte ĝis 4° C. subiĝas kaj restas tie samgrada pro la malbona varmkondukeco de la meztavoloj. La supra akvo tiam plu ne povas subiĝi pro la pli malgranda pezo kaj glaciiĝas. Sed ĉe fluanta akvo la kvirloj *povas* forigi tian ekvilibran procedon, levante la 4°-an akvon malgraŭ ĝia pezo supren. Pro tio ĉiam pli malvarma akvo de supre subiĝas al la fundo kaj fine ĝi tie glaciiĝas. La glacio poste, ĉar malpli densa, leviĝas kaj naĝas sur la akvo. La fenomenon influas ankaŭ klimato kaj fundoformo. De tio okazas tiaj malsamecoj inter *Angara* kaj multaj (ne ĉiuj) aliaj riveroj.

H. Murakvin.

La laboristaro kaj tajlorismo (*)

Principe, ŝajnas, ke multaj partoj de tiu teorio estas aprobindaj. Ĉu estus saĝe kontraŭstari al sistemo, kies rezulto estas produkti la vivnecesaĵojn en malpli da tempo kaj pligrandkvante? La emo de la homo al « kiel eble malgranda penado » estas ja natura leĝo. Do, kiam dum sama tempo, per sama penado, ni povas produkti pli da objektoj, dank' al pli bona organizado, tiam estas konfirmata tiu leĝo. Dum laborado ni forigu la senutilajn movojn, ni anstataŭu ilin per utilaj produktaj gestoj — jen parto el la tajlora sistemo akceptinda de ĉiuj.

Anstataŭ fabriki multajn diversmodelajn aparatojn aŭ ilojn por unu difinita celo, ni fabrikadu nur unu modelon, tiel ni ŝparos plejparton de la necesaj fabrikrimedoj. Tio estas normigo, nepre enkondukinda, kiu ajn estu la socia reĝimo.

Kiam la laboristaro kontraŭbatalas tajlorismon, ĝi ĉefe celas ties sociajn konsekvencojn dum kapitalisma reĝimo.

Efektive, en Sovetio la mastrumanta proletaro penas ĉiam pli kaj pli enkonduki, en la fabrikoj kaj manufakturoj sciencan organizadon de l' laboro. Male, en kapitalistaj landoj, la nemastrumantaj proletaroj provas malebligi tiun enkondukon. El tio ni povas dedukti ke la sociaj cirkonstancoj grave ŝanĝas la relativan valoron de l' tajlora sistemo. Sed tamen ni povas ekzameni la konsekvencojn de l' tajlora sistemo por laboristoj sur la loko mem de l' laboro kaj ankaŭ de ekonomia vidpunkto.

La modernaj laborejoj estas organizataj, laŭ tajloraj principoj, tiamaniere ke la laboristoj ne povu perdi tempon, kaj eĉ ripozi dum la labordaŭro; por atingi tion, oni devigas la laboriston fari almenaŭ ian difinitan kvanton da objektoj. Sed antaŭe la sama celo estis trafata pere de submastroj, kiuj ĉiam kontrolis ĉu la laboranto daŭris labori aŭ ne. La rezulto estis la sama, nur la rimedoj estis aliaj.

Oni riproĉas al la sistemo, ke ĝi trolacigas la laboriston. La sperto ankoraŭ ne montris tion, sed, eĉ se tio okazus, la laboristaj organizaĵoj povus malebligi tion, trudante sian kontrolon pri la prezoj pagitaj. Praktike, tio okazas jam, ĉar mi legis pri striko okazinta, ĉar la mastro malaltigis la popecan prezon, kio celis devigi la laboristojn pligrandigi sian laboron por ricevi la saman salajron. Ni do vidas, ke la aplikado de l' tajlora sistemo ne ŝanĝas la klasajn rilatojn. Eĉ post ĝia ĝenerala aplikado socia batalo daŭros. Sed, ĉar ĝi ebligos pli grandan produktadon, kaj malpliiĝon de la prezoj, ĝi ankaŭ ebligos al multaj proletoj havigi al si multajn utilajn objektojn aŭ varojn, kiujn ĝis nun ili ne povis aĉeti. Pro tio la mizero estos malpli granda. Estus do tre malfacile por la lab. organizaĵoj, kontraŭbatali entute la sistemon. Ili spertus la kontraŭstaron de la tuta konsumantaro. Sed almenaŭ ili devas studi la problemon; difini tion, kion en la sistemo estas akceptinda kaj kio ne estas; antaŭvidi la eblajn konsekvencojn. Ekz.: Senlaboreco (dum kelkatempo) kaj zorgi, ke la laboristaj interesoj ne estu malatentataj en tiu okazo.

La plej taŭga sintenado ŝajnas esti tia:
1) Ni ne kontraŭstaru la sistemon; 2) Ni ne kunlaboru en tiu okazo kun niaj mastroj; 3) Ni zorgu, ke la laboristoj ial ajn ne suferu pro malbona aŭ troigata aplikado; 4) Ni daŭrigu la klasbatalon kiel antaŭe.

Kamj Ru.

(1) Oni legu en n-ro 111 pri la sama temo.

SCIIINDAĴOJ PRI HUNGARIO

Antaŭ la mondmilito Hungario areis 325.000 kvadratkilometrojn kaj havis proksimume 20.000.000 da enloĝantoj. Post la mondmilito (1919) ĝi nur areas 92.000 kv. km. kaj havas proksimume 8 milionojn da enloĝantoj. En la nuna Hungario vivas ankoraŭ proksimume unu miliono da homoj, kies gepatra lingvo ne estas la hungara; la plejmulto el ili estas germanlingvanoj, proksimume 500.000, la aliaj estas plejparte jugoslavlingvaj.

Laŭ la « Trianon »-a packontrakto Hungario povas havi 35.000 soldatojn, 12.000 aktivajn policistojn kaj ĝendarmojn, 4.000 impostistojn, 2.000 landlimgardistojn kaj 600 rivergardistojn (Verŝajne pro tio, ĉar la malamikoj povus forŝteli la riveregon « Danubo »). Nature tiuj ĉi nombroj nur estas surpaperaj, efektive ekzistas pli multaj armitoj. Eĉ se oni ne kalkulus la diversajn junularorganizojn; kavaliroj, studentoj, ktp. Al la kavaliraj organizoj devas *laŭleĝe* partopreni ĉiuj dudekjaraj junuloj, tutegale ĉu ili loĝas en vilaĝoj aŭ urboj. La edukado de la junuloj en tiuj organizoj estas tute militista.

La nombro de la organizitaj laboristoj (Amsterdam) nuntempe estas 138.000.

Majo.

TRA ESPERANTIO

Ĉe la laboruloj.

KIEL RILATU SAT-ANO AL LA PROPAGANDAJ ORGANIZACIOJ?

La du lastaj kongresoj de SAT interalie sin okupis pri la rilatoj inter SAT kaj la propagandaj ligoj de la diversaj lingvaj regionoj. Kaj la Leningrad'a kongreso substrekis la decidon de la Wien'a, konfirmante kaj eĉ pligrandigante la komisionon elektitan por la ordigo de interrilatoj kun la landaj organizacioj.

Pri la neceso de fortaj propagandaj organizacioj ne estas ia dubo. Nepre necesas, konatigi la lingvon kaj instrui ĝin. SAT translasas tiujn taskojn al specialaj asocioj, ĝi mem uzas esperanton praktike por la celoj de la proletariaro. Evidente sen la propagandaj ligoj al SAT mankas la fundamento. Kaj la praktiko pruvas ĉi tion: Kie estas propagandaj ligoj, tie SAT trovas multajn membrojn, abonantojn por « S-ulo », aĉetantojn por siaj eldonajoj. Kie ne estas propropaganda ligo, tie ankaŭ ne estas multaj SAT-anoj. Kaj ili devas ne nur praktiki la lingvon, sed ankaŭ krei aparaton por progagando kaj instruado.

Spite tiu interligiteco de ambaŭ organizaciaj formoj (praktika — propagand-instruada) ekzistas multaj SAT-anoj, kiuj ne estas membroj de siaj landaj aŭ lingvoregionaj organizácioj. Ja, ne nur estas unuopaj K-doj, eĉ estas tutaj grupoj, kiuj estas memstaraj. Ili bone scias, eluzi la profitojn de la propaganda organizacio, liveranta ĉian materialon: flugfoliojn, lernlibrojn, ktp. Sed ili evitas la aliĝon, preskaŭ ĉiam pro financaj kaŭzoj, ili volas ŝpari la duoblan kotizon.

Tia agmaniero kompreneble estas kondamninda. Kaj eĉ malsaĝa: Ĉar ne subtenante la propagandajn organizaciojn oni malfortigas la fundamenton de SAT, kiu ĉerpas siajn anojn preskaŭ senescepte el tiuj organizacioj. Do, kiu volas propagandi por SAT, tiu devas fari tion tie, kie estas plej bona ebleco de propagando: en la LEA-grupoj. Kaj ju pli forta la LEA-grupo, des pli granda la ebleco de propagando por SAT. Tio signifas, ke ĉiu SAT-ano havas la devon, subteni la propagandan organizacion, do aliĝi al sialanda ligo.

Ne povas validi ia elturniĝo. La granda plimulto de SAT-anoj bone scias sian devon kaj krom en SAT ankaŭ estas organizita en la propaganda ligo. Ĉar simple ĝi estas praktika kaj samtempe propaganda.

Bedaŭre oni eĉ ne povas paroli pri nealiĝoj, sed pri eksiĝoj, el la propagandaj asocioj. Ĉar ie ja ĉiu SAT-ano lernis esperanton. Kaj tiu « ie » preskaŭ ĉiam estas la loka grupo de LEA. Do oni akceptis la servojn: instruado, perfektigo. Sed poste oni pensas: nun mi havas, kion mi bezonas, mi ne plu bezonas LEA, jen okazo por ŝpari. Kaj oni eksiĝas kaj restas nur en SAT.

Per supraj linioj mi provis montri, ke tia konkludo estas erara, ke ĝi devas mortigi ankaŭ la porpraktikan movadon, kiu dependas de LEA-fundamento.

La ofte ripetata alvoko: Ĉiu LEA-ano ankaŭ estu SAT-ano do ankaŭ plene validas, se oni inverse ĝin faras: *Ĉiu SAT-ano estu ankaŭ LEA-ano!*

A. Sproeck (866).

★

PLANO DE AGADO DE ĈITA'A SAT-GRUPO (12ª sektoro) (1) por la vintro 1926-1927 j.j.

1) Por studado de naturparola metodo de esp.-instruado, ĉar multaj SAT-anoj estas esp.-instruantoj ĉe la diversaj kursoj, renovigi « la instruhorojn », kiuj okazu antaŭ ĉiu SAT-kunsido;

2) Kiam venos al ni la protokolo de la VI-a SAT-kongreso, komenci la studadon de la plej ĉefaj kongresaj raportoj kaj rezolucioj;

3) Daŭrigi kaj fini la studadon de « A.B.C. de Sennaciismo » per laŭĉapitraj referatoj, interdividinte ĉi-referatojn inter ĉiuj grupanoj; aranĝi « vesperon de demandoj kaj respondoj » pri la problemoj studitaj en « A. B. C. de Sennaciismo »:

4) Se restos libera tempo, fari kelkajn teoriajn raportojn, ekz.: Lenin pri nacia problemo », « Pri rilatoj de « S-ulo » al naciliberiga movado », ktp.;

5) Devigi la grupanojn raporti al la grupo pri ĉiuj interesaj leteroj ricevitaj de ili el eksterlando. Laŭ ĉi-leteroj la grupo pridiskutos: kiel respondi?;

6) Komisii al iuj K-doj verki, dum la grupkunsido pridiskuti kaj poste dissendi la kolektivan leteron al la Ekstrem-Orient-landaj SAT-anoj;

7) Dum la pridiskuto de interesaj leteroj, ricevitaj de niaj grupanoj, elektadi por represoj en la lokaj jurnaloj la plej taŭgajn leterojn kaj artikolojn, komisiante ilian tradukon al iuj K-doj;

8) Se estos libera tempo, fari raportojn kaj pridiskuton pri « Sennaciulo » kaj « Sennacieca Revuo », sendonte nian opinion al la Redakcioj;

9) Estu organizitaj komisioj por kunligo kun eksterlando ĉe la lokaj komjunular- kaj IRH-organizajoj;

10) Varbi al SAT la plej taŭgajn por tio K-dojn. Fari tion ne pli malfrue ol ĝis marto 1927 j., por ke ĉiuj adresoj trafu en la Jarlibron. Samtempte instigi ĉiujn SAT-anojn aboni al « S-ulo »;

11) Same varbi al SAT, kiel pasivajn membrojn, kelkajn, plej bone rilatantajn al ni organizajojn; ekz.: Distrikta komitato de IRH, « Instruista Klubo », « Poŝtista Sindikato », ktp.;

12) Efektivigadi la gvidadon de la tuta esp.-laboro en Ĉita, ĝis tiu momento kiam estos organizita distrikta komitato de SEU.

Sekretario de SAT-grupo:
K. Fade.

(1) Okazas, ke K-doj estas embarasataj por starigi laborplanon por nia grupo. Tial ni opinias utila la publikigo de ĉi plano. — *Red.*

ALVOKO AL LA LABORISTAJ SPORTULOJ-ESPERANTISTOJ DE LA TUTA MONDO

Dum la pasinta duonjaro gastis en Germanio kelkfoje rusaj sportuloj. Ni esp-istoj vane esperis, pruvi la valoron de esp-o por la tutmonda laborista sportularo, ĉar ne estis esp-istoj inter la sportulaj gastoj. Mi devis konstati, precipe dum la konkursoj de la atletoj en Stuttgart, la grandan embarason kiu atakis la konkursjuĝistojn kaj gvidantojn de la sportuloj, se necesis interŝanĝi la opiniojn. La atletoj mem povis elmontri siajn fratecajn sentojn nur per manpremo, sed la buŝoj restis fermataj.

Se ni konsideras, ke en la jaro 1927 aŭ 1928 okazos la olimpiado de la ruĝa sportinternacio kaj post kelkaj jaroj la dua de la Lucerna internacio kaj ke intertempe okazos pli aŭ malpli grandaj internaciaj sportrenkontoj, tiam ni ne plu dubas, ke unu el la plej bonaj kampoj por nia propagando estas la sportasocioj kaj — unuiĝoj kaj ke estas tempo por komenci organizi. Certe estus tre efika estonte kunsendi esp-istojn kun la sportuloj vizitantaj eksterlandon. Komuniki tion en esp.-gazetoj estas rekomendinda, por ke pretigu sin la esp-istaro.

Kial ne faris tion la rusaj esp-istoj? Kie estas la kompetentaj K-doj, kiuj devus interrilati kun la sportasocioj por instigi ilin al praktika uzo de esp-o? Laŭ mia scio la Lucerna Sportinternacio jam oficiale akceptis esp-on kaj en la nova asocia sportlernejo en Leipzig estos instruata esp-o al la sportuloj vizitontaj ĝin.

Ni preparu nin en ĉiuj landoj por la estontaj grandaj sportokazoj. Dume ni povas interesi kaj instrui la sportulojn. Sed necesas interrilati kun la grandaj asocioj por ke ili mem instigu la anaron studi esp-on.

6740.

★

KRONIKO

Ĉekoslovakio.

Josefstal apud Gablonz s. N. — Kiel rezulto de la lastjara esp-o kurso fondiĝis nun ĉi tie Laborista Esp. Grupo kun 21 membroj. Por perfektiĝi en la lingvo ni aranĝas regulajn kunvenojn dusemajnajn en nia hejmo « Hölle ». En sama ejo ankaŭ nova kurso por komencantoj estas malfermita. Nombro de gelernantoj: 21.

Germanio.

Schweidnitz. — La SAT-rondo kune kun la LEA-grupo aranĝis ekspozicion k. publikan paroladon k. propagandis ĉiamaniere en urbo k. ĉirkaŭajo. Sed nur ses kursaliĝoj estis. La instruado okazas per « Petro ». Ni forsendis multajn presajojn al 30 landoj, sed nur alvenis responde dek leteroj. La anoj de proletaj partioj ne multe interesas pri esp-o. La proleta gazetaro ekinteresas. La urbestraro malhelpas nian laboron. K-do B. S. raportis en ses kunvenoj pri la VI-a en Leningrad.

1851.

Latvio.

Riga. — La 31 okt. fondiĝis ĉi tie SAT-grupo. Kiel grupestro estas elektita K-do A. Krastins, kiel peranto A. Kazoks (6837). Krome la grupo decidis fondi Latvian Laboristan Esp. Asocion. Kiel provizora estraro de ĉi Asocio estas elektitaj: prezidanto A. Krastinŝ, bibliotekistino A. Erlich, kasisto A. Kazoks, sekretario E. Karklinŝ. La ejon por la grupo k. fondota Asocio senpage donas la Profunu-

iĝo de la Latvaj poŝt-telegraf- k. telefonistoj. Korespondajojn por la grupo k. Asocio sendu al: K-do A. Kazoks, Telegrafa komtoris, Riga, Latvio.

Nederlando.

Amsterdam. — SAT-grupo vigle laboris. Kiel fruktoj de la laboro ni povis malfermi naŭ kursojn. Inter ili estas tri kursoj por progresintoj. Estas kursoj por poŝtistoj, pentristoj, oficistoj k. infanoj. En 7 kursoj estas instruata laŭ « Petro ».

Leiden. — La nova SAT-grupo aktive laboras. Estas algluitaj 1000 afiŝoj k. presitaj 16 anoncoj.

Norvegio.

Oslo. — Ĵus komencis ĉi-tie 5 kursoj — 4 por komencantoj k. unu por progresintoj — kun sume 50 lernantoj. Inter la komencantaj kursoj estas 2 por tramistoj k. 1 por transportlaboristoj.

Sovetio.

Iv.-Voznesensk — 1-XI-26, solena malfermo de regnaj kursoj de lingvo internacia. Daŭro: 2 jaroj. 1 ĝenerala, 1 speciala (pedagogia kaj koresp. fakoj). Salutoj dezirataj.

(3409).

Kiev. — La 13-IX, en Petrovka regiona klubejo de kom. junularo K-do Golovanevski raportis pri esp-o. Organiziĝis rondeto. En la sama monato ĉe la 6-a lernejo ekfunkciis rondeto de lingvo internacia. Ĝin partoprenas 53 geknaboj, gvidas K-do Voktorov-Ĉehoviĉ. Ĉe 3-a k. 4-a ŝtatmuelejoj funkcias rondeto el 10 komjunuloj. K-do Golanevski organizis rondeton ĉe « Metalosindikat » (ŝtata trusto). Enskribiĝis 10 pers. La loka profesisindikato asignas specialan sumon por la rondeto. Duonsemajna komjunula gazeto « Juna bolŝevik » havas proprajn eksterlandajn korespondantojn. Oficiala tradukisto de la gazeto estas K-do Egers. De post nov. la gazeto aperigos esp-an kurson redaktatan de K-doj Fedotov k. Kagarlicki. 22-X okazis raporto en la rondo ĉe biblioteko de instruista sindikato pri esp-o. Rezulte enskribiĝis 22 personoj, plej grandparte instruistoj. Ĉe Gostomela vitrouzino en Kieva distrikto funkcias rondeto el 20 personoj. Gvidas K-do Vajnŝtajn. — *728.*

Pskov. — La gubernia fako de SEU ricevis ejon en la klubo de Tomskij, sub la kondiĉo, ke ĝi organizu senpagajn kursojn por la klubanoj. La fako havas bibliotekon el pli ol cent libroj, inter ili SAT-eldonajoj. Ĝis nun estas en la Gubernio 44 esp-istoj en 4 urboj. La lokaj ĵurnaloj depost la kongreso estas favoraj al nia movado k. enpresis jam esp-ajn leterojn k. priesperantajn artikolojn. Kelkaj kursoj jam funkcias. Oni vizitas la fakon k. petas instruantojn, ĉar tute memstare sin organizas rondetoj por la lernado de esp-o. Tio estas la frukto de la aperintaj esp. leteroj. Ĉiu plua letero de niaj eksterlandaj K-doj alportos novajn sukcesojn. Do K-doj alsendu multnombre korespondajojn.

3939.

★

Ĉe la neŭtraluloj.

ESPERANTO ĈE LA LIGO DE NACIOJ

Estas klaĉadate, ke esperanto trafis malakcepton ĉe Ligo de Nacioj. La vero estas, ke S-ro G. de Reynold, membro de la Komisio por intelekta Kooperado, prezentis malfavoran raporton *pri artefaritaj lingvoj ĝenerale.* Tiu raporto cetere ne estis akceptata de la Komisio. Sed s-ro Reynold, kiu estas latinisto, aperigis en « Revue de Genève » (Revuo de Genevo) artikolon tute ne sciencan, sed polemikan, eĉ antisemitan, per kiu li montras simpation al ido, tial ke tiu sistemo estas pli latina.

Estas evidente, ke nun ni staras antaŭ la ĉiama blufo de idistoj. Tiu nova intrigo havos la saman sorton, kiel multaj aliaj jam diskrevitaj.

★

PANEŬROPO KAJ LA BURĜAJ ESPERANTISTOJ

De la 3-a ĝis la 7-a de oktobro okazis en Vieno la Paneŭropa Kongreso. Tiuokaze la anoj de la viena « Delegitaro » penadis antaŭ kaj dum la kongreso, ke ili povu partopreni. Ili forlasis ĉian esp-an laboron, ili ne aranĝis kursojn por havi pli da tempo por Paneŭropo. Fine ili ricevis la promeson de l' kongresestraro por « dek-minuta » esp. parolado.

La rezulto dumkongresa estis, ke jam en la komenco de l' kongreso iuj disdonis broŝuron pri nova lingvo « Okcidentaler »! Sed en la librovendejo de l' kongreso ne estis aĉetebla eĉ unu esp-a libro aŭ broŝuro. La kongreskomitato, malgraŭ sia antaŭa promeso, ne permesis la esp. paroladon, dirante, ke ne restas plu tempo.

Unuvorte, la faktoj montras ke la burĝaj esp. societoj malŝparas monon, kaj tempon, por tiaj vanaj aferoj. — *6913.*

★

ĈE LA KATOLIKOJ

Okaze de la XI-a Katolika Esperanto-Kongreso (Spa, Belgio, aŭg. 1926) la papo sendis bondeziran telegramon al ties prezidanto. Tiu kongreso havis kiel ĉefan taskon « konservi la junularon al Kristo-Reĝo ». Sed la redaktanto de *Espero Katolika,* plendas, ke: « Bedaŭrinde kelkaj samideanoj ankoraŭ opinias, ke kongreso esp-ista estas nur amuzado. Apenaŭ alvenintaj en la kongresurbo, ili zorgas nur pri amuzajoj, teatrajoj, ekskursoj; preskaŭ neniel pri la kongreskunsidoj .. »

Ŝajnas ja, ke « Kristo-Reĝo » havas tre malseriozajn regatojn. Pereos certe la mondo se la « dianoj » estas malpli seriozaj ol la « SAT-anoj ».

NEKROLOGO

Post plurjara malsanado mortis, la 27-an de oktobro 1926, nia K-do **R. Krottinger** (1568) Ronsdorferstr. 81.

Funebras kun liaj familianoj la SAT-anoj de Düsseldorf.

NIA POŜTO

4684. — Se flavhaŭta SAT-ano edziĝus kun blankhaŭta SAT-anino aŭ inverse, la fakto estus sciiginda. Sed en la de vi menciita okazintaĵo estas nenio eksterordinara. Plie la kutimo sciigi sian konataron pri « geedziĝo » devenas el religia tradicio, kiu ne devas havi grandan signifon en la okuloj de sentradicia sennaciularo. Kompreneble ni ŝatas vian bonintencon k. volonte aldonas nian bondeziron al la via. — Fratece, E. L.

TUTMONDA SAT-ANARA STUDENTARO!

Por organizi fakan tutmondan SAT-Student-Gazetservon kaj specialan studentan sekcion ĉe SAT, ni petegas la K-dojn studentojn el ĉiuj landoj, komuniki al K-do Snejko Dim, Poŝtkesto 33 Minsk, Sovet-Unio USSR. sian adreson kun informo pri la laboro.

Studentaj grupoj kaj rondetoj SAT-anaj sciigu pri sia ekzistado.

MEMORNOTO

Represis el « Sennaciulo ». *Le Coopérateur,* Paris, okt.-26: « Kooperativa movado » (96). — *Bergische Arbeiterstimme,* Solingen, 14-10-26: « Blindaj sovetiaj infanoj helpas » (107). — *Novini,* Bulgario, 28-X-26: « La vero pri la helpo el Sovetio » (96). — *De Tribune,* Nederlando, 23-X-26: « Sekreto de Siberia Tajga » (102), Blindaj sovetiaj infanoj helpas » (107).

Enhavas notojn pri SAT. — *Acción Social Obrera,* Hispanio, 23-10-26. — *Bournemouth Times,* Anglio, 16-10-26. — *Laborist-kamparana korespondanto,* Sovetio, n-roj 16, 17, 18. — *The Shop Assistant,* London, 30-10-26. — *The Plebs,* London, okt.-26. — *Der Schriftgenosse,* Germanio, okt.-26. — *Sächsische Arbeiterzeitung,* Leipzig, 4 kaj 5-XI-26.

Enhavas tradukajojn el esperantaj leteroj. — *Pofruh,* Blankrusio, 5-VIII, 5, 20-X, 5-XI-26. — *Zvezda,* Minsk, 1, 7, 18-X-26. — *Belaruskaja veska,* Blankrusio, 5, 15, 19, 22, 24-X-26. — *Västsvenska Kuriren,* Svedio, 7-VIII-26. — *Tiedonantaja,* Finlando, 5-X-26. — *Krasnoarmejskaja pravda,* Minsk, dum la monato oktobro 18 leterojn el eksterlando.

Enhavas priesperantajn artikolojn. — *Bergische Arbeiterstimme,* Solingen, 27-10-26, 13-10-26. — *Bournemoth Times,* Anglio, 9-10-26. — *Acción Social Obrera,* Hispanio, 30-10-26, 5-11-26. — *Sächsische Arbeiterzeitung,* Leipzig, 3-11-26.

Malgraŭ niaj konstantaj petoj kaj alvoko en n-ro 106 de « S-ulo » nek nia SAT-SEU-OfILI, nek iu el nomitaj organizajoj ricevis leteron. Kial do?... K-doj el Aalsmeer (5679) Schlag (4666) Chemnitz (2378) Düsseldorf (921), 3743, Göteborg (902 k. 2503) Hamburg (6709) Altona (2167) Helsinki (4116, 4055) Johanesburg (3958) Leipzig (5740, 5486, 3550) München (30) Paris (3648) Schweidnitz (1851) Stuttgart (4392, 4391) Tallin (6594) Wien (1702) Sollenaŭ (857) Schanhai (7042) Loanda (3998) Doena Juha-(E Kliniŝa) Netschkaŭ-557 Sokal-Krinizkij; Solingen (4015) Halle (5312, 6152) London!... Burnley (1351, Woods) K-doj Ringler (Polio) Rix (Anglio) K-dino Artauel kaj Vignard (Francio) kaj multaj ĉi-tie ne nomitaj aliaj... Ĉu vi forgesis nian adreson (Minsk, Poŝtkesto 33 SAT-SEU-OfILI. Dim. Snejko).

Gazetoj jam petegas viajn korespondajojn. Skribu!

SAT-603.

MEMORNOTU

ke K-do Arcari, SAT-matrikulo 982, estas ĉiam ano de SAT, kvankam lia adreso ne aperis en la Jarlibro 1926-a. Lia adreso estas tiu de la sidejo de SAT, nome: 23, rue Boyer, Paris (XX). Pro grava malsano li ne povas respondi al siaj korespondantoj. La Parizaj K-doj kaj la Red. de « S-ulo » profitas la okazon por konigi sian simpation al nia kuraĝa kaj fervora SAT-ano.

HELPU

En Muziklernejo en Odessa (7 klasoj) estas enkondukita kiel deviga fako la lernado de la germana lingvo. La enkonduko de esp-o en ĉi lernejo dependas de la postuloj de la gelernantoj. Tial ĉiuj K-doj estas petataj almenaŭ po unufoje interŝanĝi P. K. I. k. leterojn kun la tieaj gelernantoj (plejparte fraŭlinoj 15-17 jaraj). Ili ĉiu estas muzikistinoj, ŝatas arton, deziras ekscii pri proleta muzikmovado. Geinstruistoj, petu informojn pri tiu ĉi interesa lernejo, helpu kunligi per esp-o kun lernejoj kaj muzikorganizajoj de via lando. Adreso: Esp-grupo, gvid. *V. Vozdvijenskij,* ul. Ostrovidova 61, Muztrudŝkola *Odessa,* Sovetunio.

Le Gérant: L. GLODEAU. ★ Esperanto-Presejo J. SOLSONA, 9, Rue Hallé, Paris-14e — Telefono: Gobelins 62-71